

Коваленко Андрій Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Нещеретня Анастасія Олександрівна,
курсант четвертого курсу факультету
ФПФОДР Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ДОКАЗІВ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Інститут доказів і доказування є чи не найважливішою частиною цілісної структури будь-якої процесуальної галузі права, адже регламентує суспільні відносини, які визначають порядок встановлення наявності або відсутності обставин, які мають значення для вирішення справи.

Так як кожен конфлікт, який розглядається у суді, безумовно, пов'язується з наданням суду доказів та посиленням на них, оскільки лише на цій підставі можливе аргументування тих чи інших подій чи зіставлення позицій. На мою думку, важливо зазначити саму дефініцію поняття «докази», що розглядалося вченими роками. Так, Т. М. Яблочков, розглядаючи судові докази, зазначав, що докази є засобами, за допомогою яких сторони переконують суддів у правильності своїх тверджень. У цьому зв'язку С. М. Абрамов зазначав, що докази – це засоби, які використовує суд для встановлення матеріальної істини. К. С. Юдельсон також стверджував, що під доказами необхідно розуміти засоби і способи для встановлення об'єктивної істини.

Поняття доказів визначено в аналогічних за своїм змістом правових нормах різних процесуальних кодексів. Так, згідно з частиною першою ст. 57 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) доказами у цивільному процесі є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи [1]. Також визначення міститься в Господарському процесуальному кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України. Вважаю за потрібне відмітити, що наявність відповідного процесуального терміна в дефініції доказів, що її надають ЦПК України та ГПК України, штучно звужує перелік осіб, вимоги і заперечення яких ґрунтуються на фактичних даних, що є доказами у справі.

Без сумніву, докази можуть бути виражені лише в передбаченій законом процесуальній формі – засобах доказування. Перелік таких засобів закріплено законодавцем у ч. 2 ст. 57 ЦПК України і передбачає: а) пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків; б) показань свідків; в) письмових доказів, речових доказів, зокрема звуко- і відеозаписів; г) висновків експертиз. Письмові й речові докази можуть мати місце лише тоді, коли інформація, яку вони містять, є відносною та допустимою. Вважаємо за необхідне наголосити та тому, що на сучасному етапі письмові докази, крім паперової форми, можуть бути представлені в електронному вигляді. Але, за словами Т. В. Рудої, «в ЦПК відсутня вказівка на віднесення електронних документів до письмових доказів, не врегульовано порядок дослідження і оцінки електронних доказів у суді, що ускладнює їх використання в процесі» [2, с. 9].

Також варто зазначити, що на відміну від кримінального процесу, у

цивільному процесі речі: як правило, виступають у двох якостях, як предмет спору та як речовий доказ. Наприклад, у справі про визнання права власності на квартиру, квартира виступала як речовий доказ та предмет спору одночасно[3].

На мою думку, речові докази є дуже цікавим та важливим різновидом доказів, тому пропоную розглянути особливості саме вказаного виду. Усі речові докази мають бути представлені у залі судового засідання для їх огляду всіма суб'єктами доказування, крім випадків, коли вони оглядають та досліджують за місцем їх знаходження або більшої частини. Наприклад, земельні ділянки, будинки, гаражі та інше нерухоме майно. Отже, можна пересвідчитись, що речові докази у цивільних справах використовуються обмежено і в основному виступають як предмет спору. Так, вони є доказами у справах, в яких оспорується якість їх виготовлення за договором підяду, у справах про відшкодування завданої шкоди псуванням майна тощо. На відміну від письмових, речові докази суворо індивідуальні, незамінні [4, с. 123].

Як вже було зазначено, в теорії цивільного процесуального права до категорії речових засобів доказування більшість дослідників відносить і аудіо – відеозапис- [5, с. 134-135]. З моєї точки зору, розвиток науково-технічного прогресу, поява нових форм набуття, фіксації та закріплення інформації, зокрема за допомогою цифрового сигналу, також аналіз особливостей збирання, дослідження та оцінки речових доказів дає можливість виділити аудіо – відеозапис у самостійний вид засобів доказування. Цікавим, з наукової точки зору, є підхід М.К. Треушнікова, який виділяє такі основні аргументи підходу до звуко – відеозапису як до самостійного засобу доказування, зокрема: звуко – відеозаписи за джерелом схожі з речовими доказами, оскільки інформація зберігається на предметах неживої природи (дисках, платівках тощо); відтворення інформації, що зберігається на магнітних носіях, вимагає відмінних від письмових і речових доказів методів [6, с. 97-98]. Дана точка зору заслуговує на увагу, однак отримання та дослідження інформації пов'язане із застосуванням відповідних технічних пристроїв, на які не завжди розраховує технічне забезпечення, або ж навпаки, в умовах сьогодення існують випадки, коли дані докази вважають недопустими у зв'язку з тим, що їх можна підробити за допомогою сучасних ІТ-методів.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : станом на 22 квітня 2014 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/page>
2. Руда Т. В. Докази і доказування в цивільному процесі України і США : порівняльно-правовий аналіз : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. В. Руда. — К., 2012.
3. Цивільна справа № № 34-с/2008 // Архів Деснянського районного суду м. Києва
4. Білоусов Ю.В. Цивільний процес: Навч. посіб / [А.В. Андрушко, Ю.В. Білоусов, Р.О. Стефанчук, О.І. Угриновська та ін.]; за ред. Ю.В. Білоусова. — К.: Прецедент, 2005. — 293с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / [В.В. Комаров, В.В. Баранкова, В.А. Бігун та ін.]; за ред. В.В. Комарова. — Харків: Одиссей, 2001. — 816 с.
6. Треушников М.К. Доказательства и доказывание в советском гражданском процессе. / М.К. Треушников. — М.: Изд-во МГУ, 1982. — 160 с.

Межевська Лілія Володимирівна,
старший викладач кафедри цивільно-
правових дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
Тимошенко Надія Вікторівна,
студентка четвертого курсу
юридичного факультету Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Агропромисловий комплекс України є однією із найбільших галузей економіки держави. Його діяльність не лише впливає на якість, кількість та ціни на продукти, які споживають громадяни, але й на економіку усієї країни. Розвиток цього комплексу призведе до поліпшення економіки, підтримка дозволить отримати надійне джерело надходжень до бюджету, створить важливий ресурс для зовнішньоекономічної діяльності. Нажаль, аграрний сектор є найбільш схильним до впливу негативних чинників нестабільності, що потребує його регулювання ті підтримки державою.

Вивченням проблемності державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників займалися такі вчені, як: В.І. Бойка, П.І. Гайдуцького, С.М. Квапі, Б.Є. Кваснюка, Ю.Я. Лузана, В.Я. Месель-Веселяка, О.М. Могильного та інші [1].

Що ж таке державна підтримка? Державна підтримка — це спосіб захисту інтересів сільськогосподарських товаровиробників, який розглядається не тільки як тактичний прийом, але і як стратегічний ресурс, направлений на вирішення пріоритетних, перспективних завдань розвитку сільського господарства [2].

На наш час основними напрямками державної підтримки визнанні виробничі дотації товаровиробникам (пряма бюджетна підтримка в розрізі рослинництва та тваринництва); субсидії на придбання ресурсів (компенсація частини здійснених інвестицій (у рамках цільових програм, зокрема, будівництва ферм та тепличних комплексів тощо); стимулювання технічного переоснащення господарств агропромислового сектору, зокрема машинобудівною продукцією на основі лізингу; здійснення цінового регулювання аграрного ринку; підтримка окремих форм господарювання на селі – фермерства, кредитної кооперації, дорадництва; фінансування заходів щодо розвитку соціальної сфери; кредитування витрат аграрного сектору тощо.

Якщо звернути увагу саме на фінансову підтримку державою, то головною її проблемою є те, що держава не займається прогнозами розвитку галузей, що допомогло б робити правильні розрахунки при розподілі бюджетних коштів на ту чи іншу конкретну галузь аграрного промислового сектору. Нажаль, видатки на розвиток аграрно-промислового сектору формуються лише за можливостями бюджету, і зовсім не пов'язані з реальними потребами галузей [3].

Що стосується такої підтримки як кредитування, то після становлення України як незалежної держави, кредитування державними банками закінчилося, і перейшло у руки до комерційних банків. А це, у свою чергу, призвело збільшення процентної ставки за кредитами аж до 65%. Потім майже кожного року щось змінювалось у системі кредитування агропромислового сектору, але всі ці зміни лише свідчили про нестабільність і неспроможність держави гарантувати надійність та вигідність цих